

РЕЦЕНЗИЯ

на докторат на тема „Изследване комбинираното приложение на методите за двигателно натоварване в урока по физическо възпитание и спорт за регулиране интензивността и развитие на физическата дееспособност (1-4 клас)“ на Апостол Господинов Божиков, за придобиване на научната степен „ДОКТОР“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по физическо възпитание и спорт в началното училище).

РЕЦЕНЗЕНТ: проф.Симеон Йорданов,дн

Редица изследвания на физическото възпитание и спорта в българското училище сочат, че в неговата организация и провеждане съществуват редица сериозни проблеми. През последните години има отстъпление по отношение на спазването на основните организационни и методически изисквания при провеждане на урочната дейност. Това налага провеждане на целенасочена научно- изследователска работа и научният труд на А. Божиков е един от опитите за нейното подобряване.

1. Характеристика на представения за защита докторат.

Представеният за рецензиране научен труд е структуриран според изискванията и критериите за присъждане на научната степен „ Доктор “. Същият е представен в размер от 180 страници, състоящ се от увод, 3 глави, обобщения, заключения, научно- приложни приноси, изводи, препоръки, литература .

Литературата включва 220 заглавия на кирилица и латиница. От тях 205 са на кирилица и на 15 латиница.

Онагледяването е представено с 41 таблици, 8 диаграми и 20 приложения. Авторът има 9 научни публикации по изследвания проблем, свързани с темата на доктората. От тях 3 са самостоятелни, в 5 е първи автор, в 1 трети автор.

Работната хипотеза, целта и задачите са поставени коректно.

Изследвани са 321 ученика от I- IV клас на СОУ „Христо Ботев“, г.Камено, област Бургас.

Докторатът, авторефератът към него, публикуваните статии и представените документи отговарят на изискванията за защита на научната степен “Доктор”.

Предмет на изследване е динамиката в процеса на развитие на физическата годност на 7- 10 годишните ученици с прилагане на дозирано двигателно натоварване в рамките на интеграционни модели, а **обект** интеграционни модели на методите за двигателно натоварване с методите на организация и приносът им за подобряване на физическата годност на учениците от началната училищна възраст.

Изходната позиция в изследването е, проучване на интеграционните взаимодействия между методите за двигателно натоварване и методите на организация, които да корелират с динамиката на двигателната активност и факторната структура на физическата годност. В тази връзка според докторантът един от основните пътища за разкриване на действащите процеси и явления в тази насока, е структурния анализ на интеграционните взаимодействия на методите за двигателно натоварване с методите на организация, режима на натоварване, почивка, интензивност и физическата годност. Направени са важни за цялостното изследване обобщения: в началната училищна възраст става активно формиране на естествено- приложни движения; за хармонично развитие на детето е необходимо целенасочена работа по физическо възпитание с разнообразни средства и методи; за подобряване на физическата годност да се използват упражнения от основните движения- ходене, бягане, скокове, и хвърляния.

Научното изследване е насочено към разработване на 3 основни проблема. **Първият проблем** касае създаването на теоретични модели и работни схеми за интеграционни взаимодействия на методите за двигателно натоварване с методите на организация. Изхождайки от това А. Божиков е разработил интегрална схема(модели) въз основа на четирите основни методи за двигателно натоварване(равномерен, променлив, повторен и интервален) и организационните методи(фронтален, поточен, групов, посменен, единичен, станционен), включваща 25 модела. Всеки един модел е с определени цикъл, работно време с градирана

интензивност, средства, насоченост на натоварването, скорост на изпълнение.

Вторият основен проблем е насочен към изследване на „интеграционните взаимодействия на методите за двигателно натоварване с методите на организация“ върху функционалното натоварване на учениците в урока по физическо възпитание. Постигането на положителни резултати в обучението в известна степен зависи от активността на обучаемите и от отношението им към урочната работа. Информация в изследването за това се получава от проведен констативен експеримент. Седем- десет годишните ученици като цяло „Обичат най-много урока по физическото възпитание“. Изключение правят само 9 и 10г. момичетата, чието положително отношение не се потвърждава при математико- статистическата обработка на данните от анкетата. На въпроса „Защо обичате урока по физическото възпитание“?, една не малка част от децата не могат да дадат аргументиран отговор. Констатациите по следващите въпроси показват, че 7- 10 годишните ученици имат положителна мотивация за занимания с физически упражнения, предпочитат разделно обучение, нямат достатъчно обаче умения за системни занимания с физически упражнения.

Анализът и интерпретациите на емпиричните данни от сравнителния анализ на величината на натоварването в експерименталните групи, в които са използвани методи за двигателно натоварване в „интеграционно взаимодействие“ с методите на организация, е направен компетентно. Величината на натоварването се определя в „развиващата“ зона със средна интензивност с повлияване на аеробно- анаеробните функции на организма, с обем на натоварване 1074 единици и сумарна средна интензивност-П- 156уд/м., с оценка за изследваните уроци „добра“. За контролната група зоната на интензивност на натоварването е „възстановителна“ с аеробно въздействие и обем на натоварване- 859 единици, с оценка „задоволителен“ урок и сумарна средна интензивност П-128уд./м.

В резултат на сравнителен анализ на интензивността на натоварване в уроците по физическо възпитание между експерименталната и контролна група, докторантът извежда важни за практиката постановки.

Използваните методи за двигателно натоварване в урока по физическо възпитание по използваната при експеримента методика позволяват, да има по- голяма възможност за подбор на модели и средства за упражняване. В работните схеми на методите за двигателно натоварване е определена не само времевата продължителност на натоварването, но и очакваната интензивност, която определя насочеността за развиване на двигателните качества. В контролната група са използвани предимно средства с определен обем на натоварване, а в експерименталната те са с по- широка приложност, което предоставя по- големи възможности за творческа изява на учителя. В уроците по лека атлетика дозираното натоварване е с обем 30 до 40%, при игрите 20- 30%, а за гимнастиката 50- 60%. При методите дозираното натоварване за равномерния е 40- 60%, повторния 30- 40%, интервалния 30- 40% и променливия 39,8- 40%.

Третият проблем е свързан с проучване на ефективността от практическото приложение на интегративни модели за развиване на двигателни качества у учениците във възрастов аспект. Приложената експериментална методика е допринесла за реализиране на съществен прираст в развиване на бързина, скоростна издръжливост, обща издръжливост, скоростно- силови качества, статично- динамична сила на 7- 10 годишните ученици. Доказва се, че използваните методи за двигателно натоварване в „интеграционно взаимодействие с методите на организация“ оказват стимулиращо въздействие за поддържане на интензивността на натоварване в урока, която го определя като урок с тренировъчен формиращ ефект на въздействие. **Равномерният метод** в „интеграционно взаимодействие с методите на организация“ е въздействал за подобряване на издръжливостта при 7-8г. момичета и силата при 7годишните момчета и момичета. **Променливият метод** в „интеграционно взаимодействие с методите на организация“ е способствал за развиване на бързина и скоростна издръжливост на 7-10 годишните момчета и 9-10 годишни момичета. При 7- 8 момчета и момичета прираст отбелязват скоростно- силовите качества. **Повторният метод** е въздействал за подобряване на скоростно- силовите качества при 7, 9 и 10 годишни момчета и момичета, за развиването на сила при 7, 8 и 10 годишни момчета и 8- 10 годишни момчета. **Интервалният метод** е

способствал за развиване на бързина и издръжливост при 10 годишни момчета и момичета.

Анализът и интерпретациите на емпиричните данни получени при проведения педагогически експеримент са направени компетентно и в критичен дух.

Цялостната научна и научно-приложна продукция , изложена в научния труд и научните статии, се отличава с познаване на изследваната материя. Докторантът демонстрира професионални способности и стремеж да обхване максимално многостранно, и комплексно изследваната проблематика, да повиши ефективността на процеса на развиване на двигателните качества на учениците от началната степен на българското училище.

2. Актуалност и значимост на научния труд.

Докторатът е посветен на много актуална проблематика, която без да е нова в нашата спортно – педагогическа област, бихме могли да кажем, че има значителна теоретична и практическа стойност за училищното физическото възпитание и спорт. Той разкрива в детайли, проблематиката на училищното физическото възпитание и спорт, и в частност обучението на учениците от началната образователна степен. Обучението за осъществяване на изискването, ученикът да придобие знания и практически умения, гарантиращи определена спортна образованост и подготвеност, следва да започне още с 7- 10 годишните момчета и момичета. Определен принос за изпълнение на тази постановка от Държавните образователни изисквания има и обсъжданата научна разработка, основно за оптимизиране на натоварването в урока по физическото възпитание и спорт. Използваните модели на методите за двигателно натоварване в „интеграционно взаимодействие с методите на организация“, увеличават интензивността на натоварването в уроците.

Много от провежданите уроци в българското училище на съвременния етап на развитие са с ниска плътност, а физическото натоварване е незадоволително. Ето защо положителното въздействие на разработените и експериментирани модели върху функционалното натоварване на учениците в урока по физическо възпитание, са определен принос за

теорията и методика на училищното физическото възпитание и спорт. Следва да се направи опит да се реализират в практиката.

Оценките на редица изследователи за физическата годност на учениците са твърде обезпокоителни. Силовите им възможности отбелязват сериозен спад. Най-слабото развито двигателно качество е издръжливостта. Докторантът прави сполучливи опит да докаже ефективността на експериментирания модели за стимулиращото въздействие за поддържане на интензивността на натоварването в урока. Същият го определя като урок с тренировъчен формиращ ефект на въздействие и за това заслужава адмирации, и съдействие за популяризиране и реализация в практиката.

В съвременния живот един от факторите за рязко намаляване на двигателната активност на младото поколение е широкото използване от най-малка възраст дори и от 7 годишните деца на продуктите от „IT“ услугите/интернет, фейсбук, ю туби и др./. На магнетичното привличане на многоканалните кабелни телевизии, видеоигрите, таблетите и смартфоните, които са полезни но и способстват за обездвижване на децата, трябва да се противопостави подходящ подход за издигане на високо ниво на физическото възпитание и спорт с учениците. Това предполага разработването на подходящи квалификационни модули, програми и методически ръководства. С определен принос за реализиране на тази постановка в педагогическата практика, са разработените и експериментирани от Апостол Божилов интегративни моделни предписания със съответните схеми за целенасочено развитие на всяко двигателно качество.

Достойнство на дисертационният труд е и дефинирането на основните проблеми на съвременната система за училищното физическото възпитание и спорт. Авторът предлага научно обосновани мерки и подходи за решаването им.

3.Критични бележки, въпроси и препоръки.

По представения за защита научен труд могат да се отправят някои критични бележки, въпроси и препоръки:

1. Има дублиране на някои основни понятия като физически и двигателни качества, физическа дееспособност и физическа годност, които са еднозначни.
2. В използваната литература с малки изключения няма цитирани съвременни автори от сферата на Теорията и методиката на физическото възпитание и спорт, и научни трудове от последните десет-петнадесет години.
3. Използването на анкетния метод с 7- 8 годишни деца буди съмнение относно коректността на поучените данни и тяхната интерпретация.
4. Защо в изследването не е използвана плътността като показател за определяне на ефективността на провежданите уроци.
5. Препоръчвам резултатите от изследването да бъдат представени на предстоящи научни форуми по въпросите на училищното физическото възпитание и спорт.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Независимо от направените бележки, имайки в предвид големия обем от извършената изследователска работа, постигнатите научнопрактически резултати и приносите на научния труд, преподавателския опит на докторанта, предлагам на уважаемото научно жури да удостои Апостол Господинов Божиков с образователната и научна степен „Доктор” по професионално направление 1.3.Педагогика на обучението по ...(Методика на обучението по физическо възпитание и спорт).

05.06.2018г.

Подпис:

г.София

/проф. С. Йорданов,дн/